

Концептуальні основи інклюзивної освіти

НМЦ інклюзивної
освіти

Ключові питання теми:

- Інклюзія vs. виключення
- Основні моделі розуміння особливих потреб
- Основні поняття

Чому інклюзія? Обґрунтування концепції

➤ Завжди є ті, хто «виключені» з освітнього процесу

Причини виключення (ексклюзії):

- Соціальні
- Політичні
- Економічні
- Культурні

Соціальна інклюзія VS. соціальне виключення (відторгнення)

- **Соціальне відторгнення** - процес, за якого окремі індивіди не можуть повною мірою брати активну участь у житті суспільства.
- **Соціальна інклюзія** – процес, що забезпечує осіб, які потенційно можуть бути соціально відторгненими, можливостями і ресурсами, необхідними для їх активної участі у процесі прийняття рішень.

Європейський Союз

Суспільно-соціальні моделі розуміння інвалідності

Благочинна

Медична

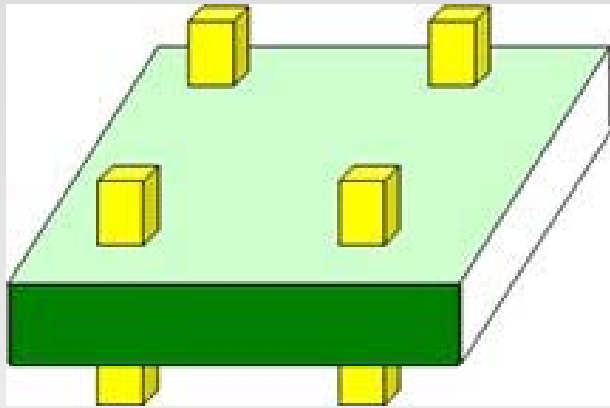
Соціальна

Медична vs. соціальна моделі

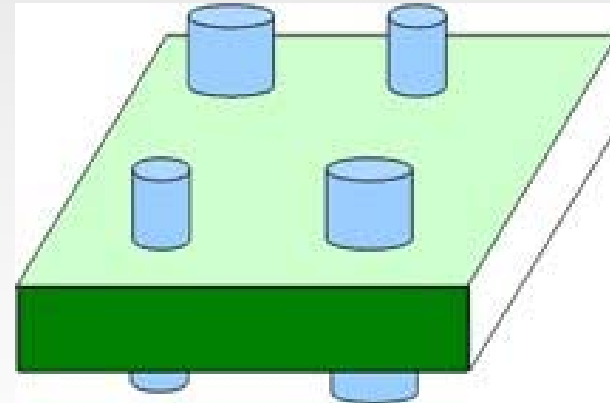
Інтеграція

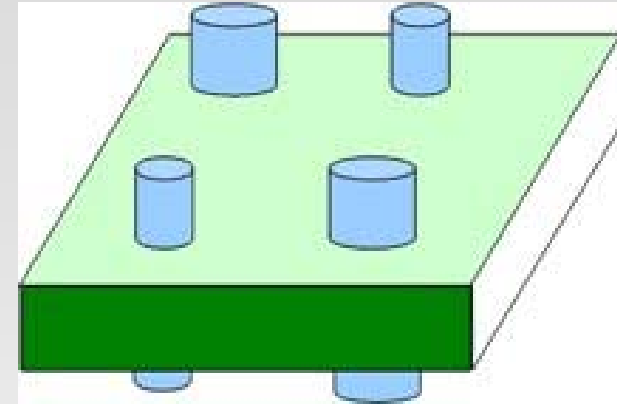
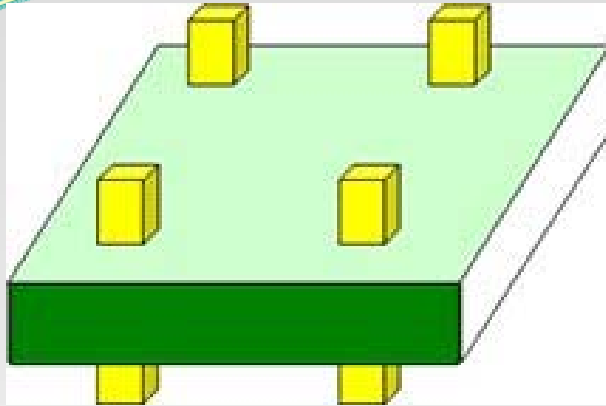
Інклюзія

- Дитина з порушеннями психофізичного розвитку
- Корекційні педагоги
- Спеціальний заклад освіти/спеціальний клас

- Дитина з типовим розвитком
- Педагогічний персонал закладу загальної середньої освіти

- Адаптація дитини до вимог системи
- Система залишається незмінною
- Дитина або адаптується до системи, або стає для неї неприйнятною

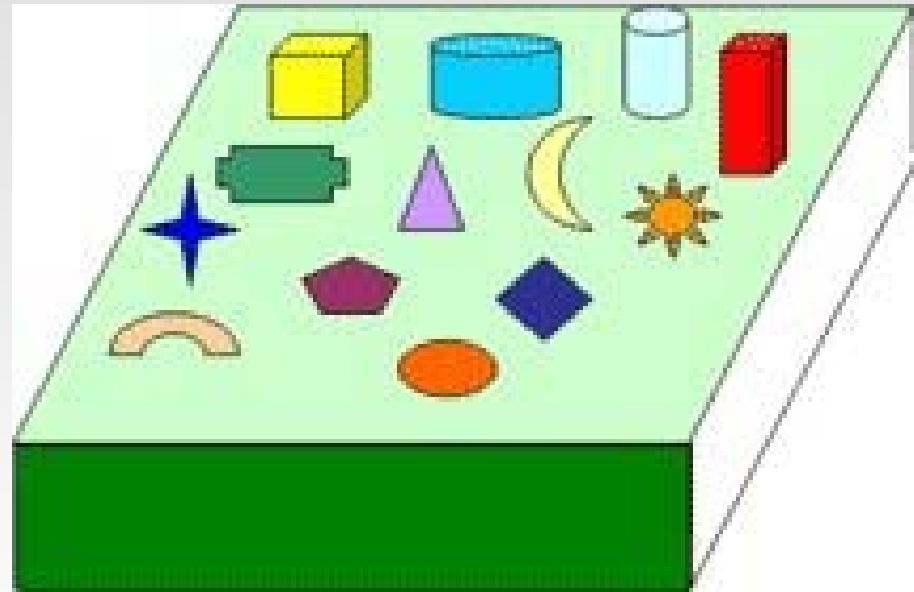
ІНТЕГРАЦІЯ

Інклюзивна освіта

- Усі діти різні
- Усі діти **можуть** навчатися
- Діти мають різні здібності, стан здоров'я, соціальний рівень сім'ї тощо
- **Адаптація системи до потреб дитини**

Інклюзивна освіта. Концептуальні поняття

- **Інклюзивна освіта** передбачає розуміння різних освітніх потреб дітей і надання послуг відповідно до цих потреб через більш повну участь в освітньому процесі, залучення громадськості та усунення дискримінації в освіті.

ЮНЕСКО, 2008, 48 сесія міжнародної конференції з питань освіти

Інклюзивна освіта. Основні ПОНЯТТЯ

Інклюзія – це безперервний процес навчання та повноцінної участі всіх дітей і дорослих у житті навчального закладу.

Подолання бар'єрів на шляху до участі

Забезпечення додаткових ресурсів на підтримку багатоманітності

Формування інклюзивних цінностей

(Т. Бут, М. Ейнскоу, «Індекс інклюзії», 2006р.)

Перешкоди

Ресурси

Основні міжнародні документи

- **Загальна декларація ООН прав людини (1948 р.)**
- **Декларація ООН про права розумово відсталих осіб (1971 р.)**
- **Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1973р.)**
- **Декларація ООН про права інвалідів (1975 р.)**
- **Конвенція ООН про права дитини (1989/1991р.)**
- **Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю 2006 р. – ратифікація Україною 16 грудня 2009р.**

Інклюзивна освіта. Основні поняття

«Інвалідність – це поняття, яке еволюціонує, є результатом взаємодії між людьми з інвалідністю і бар'єрами, які існують у навколишньому середовищі та ставленні людей, і які заважають максимальній і ефективній участі людей з інвалідністю в житті суспільства нарівні з іншими».

Конвенція ООН «Про права осіб з інвалідністю»

Інклюзивна освіта. Основні поняття

- **Особа з особливими освітніми потребами** – особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту

Закон України «Про освіту»

Рівні надання додаткової підтримки

Рівні підтримки

Умови запровадження інклюзивної освіти

- Створення позитивної атмосфери
- **Командний підхід**
- Індивідуалізація навчального процесу
- Адаптації та модифікації
- Підготовка педагогів
- Ефективне залучення членів родини

Практична вправа

Що таке команда?

- **Невелика спільнота людей, де здібності одного працівника доповнюють здібності іншого.**
  - **Члени команди віддані спільній меті, активно сприяють реалізації завдань, що впливають з неї, проявляючи взаємну відповідальність.**
  - **Соціальна система, що складається із взаємозалежних, об'єднаних спільною метою членів команди.**
-

Види команд

Позашкільна
команда

Внутрішнь
шкільна
команда

Основна
команда:
вчитель,
асистент,
батьки

Види команд

Позашкільна команда

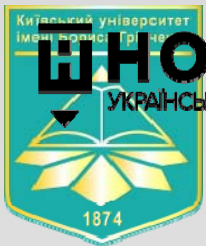
- Інституційна підтримка
- Залучення ресурсів місцевої громади

Внутрішньошкільна команда

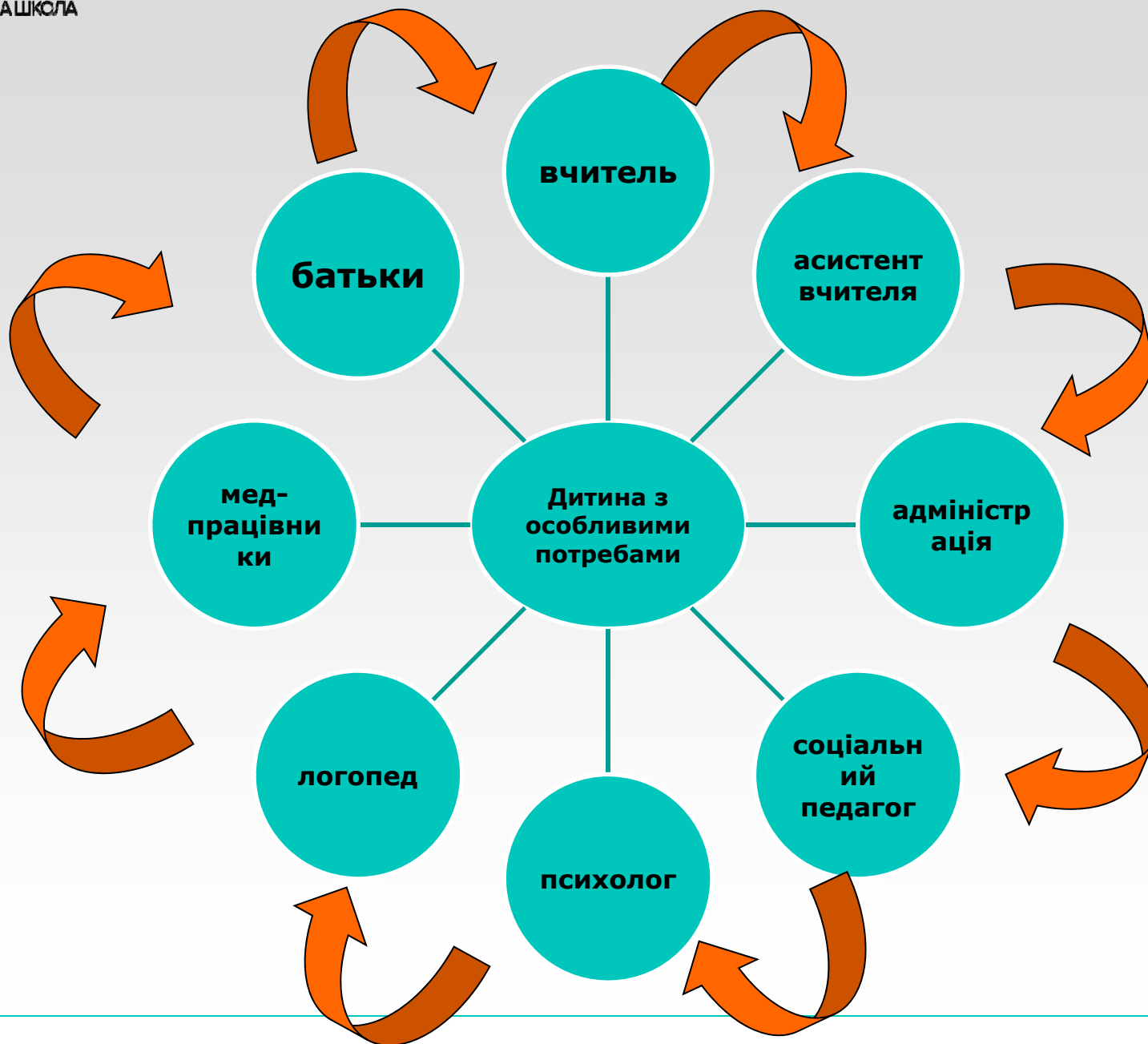
- Створення умов для значущої участі у житті школи
- Моніторинг діяльності навчального закладу

Основна команда

- Адаптації і модифікації змісту і методів навчання
- Моніторинг розвитку дитини

ШНОВА
УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

Основні завдання (1)

- Збір інформації про особливості дитини, її інтереси, труднощі, освітні потреби з метою визначення та реалізації належної підтримки
- Всебічне обговорення особливостей розвитку дитини з урахуванням інформації різних фахівців з метою визначення характеру та причин відхилень в розвитку та поведінці: прийняття консолідованого рішення про специфіку змісту освіти і навчання

Основні завдання (2)

- З'ясування потенціалу розвитку дитини, актуалізація її позитивних особистісних якостей
- Розроблення та реалізація ІПР
- Моніторинг динаміки загального психічного розвитку дитини, консультування і вирішення складних, конфліктних ситуацій
- Ведення документації (щоденник спостережень), що відображає актуальний розвиток дитини, динаміку її стану, рівень успішності, збір портфоліо.

Командний підхід: чинники успіху

- Адміністративна підтримка
  - Фінансова-організаційна підтримка
  - Професійна підтримка
  - Спілкування між учасниками команди
  - Спільне бачення, спільні цілі та почуття причетності
  - Чіткість ролей
  - Індивідуальність членів команди
  - Розвиток команди
-

Використані джерела

- Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг.ред. М. Ф. Войцехівського. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
- Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. - 96 с.
- Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю

Дякую за увагу!
<http://nmcio.ipro.kubg.edu.ua/>